

**Гавриленко Валентин Андрійович, д.е.н., професор**

**Яровенко Діана Володимирівна, асистент**

*Завідуючий кафедрою «БОіА»*

*Донецького національного технічного університету*

## **ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ НЕЗАВЕРШЕНОГО ВИРОБНИЦТВА В УМОВАХ МАШИНОБУДУВАННЯ**

Актуальність цього питання обумовлена недосконалістю методики його оцінки й обліку, від яких залежить точність і реальність віддзеркалення вартості випуску готової продукції.

Цією проблемою займалися багато вчених, такі як Чумаченко Н.Г. [2], Бутинець Ф.Ф. [3], Голов С.Ф. [4] та інші. Проте жоден з них не виділяє із загальних витрат на випуск продукції непродуктивну їх частину, а отже точність розрахунків знижується. По даній проблемі досі відсутня єдина точка зору і тому вона потребує узгодження.

В зв'язку з цим метою цієї статті є розробка наукових підходів у визначенні і обліку незавершеного виробництва, що забезпечать високу точність результатів. Новий підхід будується на виділенні із загальних витрат на випуск продукції непродуктивних витрат і втрат, а також розподіл вартості, що залишилася після виділення непродуктивної її частини, між готовою продукцією і незавершеним виробництвом на основі трудозатрат. Тобто вартість незавершеного виробництва  $Q_{н.п}^{\phi}$  буде дорівнювати:

$$Q_{н.п}^{\phi} = Z_{обц}^{\phi} - Z_{н.р}^{\phi} - Z_{г.п.}^{\phi},$$

де  $Z_{обц}^{\phi}$  - загальні фактичні витрати, понесені при виробництві продукції, грн.;

$Z_{н.р}^{\phi}$  - фактична величина непродуктивних витрат, грн.;

$Z_{г.п.}^{\phi}$  - фактичні витрати на випуск готової продукції, грн.

Важливе значення при цьому має визначення непродуктивних витрат, на які штучно завищується собівартість продукції. Ці непродуктивні витрати пов'язані в основному із завищенням коефіцієнта відходності основних матеріалів при складанні нормативної калькуляції.

Завищення відходності основних матеріалів при формуванні нормативної калькуляції пропонується розраховувати так:

$$\Delta Q_{om_i} = Q_{om_i}^p - Q_{om_i}^{\phi},$$

де  $Q_{om_i}^p$  - розрахункова величина відходів по і-му виду матеріалів, закладена при складанні нормативної калькуляції, т;

$Q_{om_i}^{\phi}$  - фактична величина врахованих відходів по і-му виду матеріалів на складі, т.

При цьому розрахункову величину відходів по і-му виду матеріалів пропонується визначати таким чином:

$$Q_{om_i}^p = Q_{m_i}^{\phi} \cdot K_{om.n.k_i}^n,$$

де  $Q_{m_i}^{\phi}$  - фактичний об'єм матеріалів і-го виду, витраченого на випуск продукції, т;

$K_{om.n.k_i}^n$  - нормативний коефіцієнт відходності по і-му виду матеріалів, закладений при складанні нормативної калькуляції.

Фактична величина відходів по і-му виду матеріалів береться на основі складського обліку по їх здачі.

Звідси непродуктивні витрати за рахунок завищення коефіцієнта відходності надано виразом:

$$Z_{n.p}^{\phi} = \sum_{i=1}^{\gamma} \Delta Q_{om_i} \cdot C_{m_i} + \Delta Z^{n.p},$$

де  $C_{m_i}$  - ціна за 1 т і-го матеріалу.

Подальший розподіл витрат на готову продукцію і незавершене виробництво повинен здійснюватися по нормо-годинах на їх виробництво.

Тобто фактична собівартість готової продукції розраховується таким чином:

$$Z_{z.n}^{\phi} = \frac{Z_{обц}^{\phi} - Z_{н.р}^{\phi}}{T_{обц}^{\phi}} \cdot T_{z.n}^{\eta},$$

де  $T_{обц}^{\phi}$  - фактична кількість нормо-годин, витрачена на виробництво усієї продукції, включаючи незавершене виробництво, н/год.;

$T_{z.n}^{\eta}$  - затрати нормо-годин на випуск готової продукції, н/год.

У свою чергу затрати нормо-годин на випуск готової продукції розраховується так:

$$T_{z.n}^{\eta} = \sum_{j=1}^{\lambda} Q_{z.n_j}^{\phi} \cdot t'_{н.ч.з.н_j},$$

де  $Q_{z.n_j}^{\phi}$  - фактичний об'єм випущеної готової продукції j-го виду в натуральних одиницях виміру;

$t'_{н.ч.з.н_j}$  - затрати в нормо-годинах на одиницю випущеної готової продукції j-го виду, закладені в нормативній калькуляції, н/год.

Тепер про бухгалтерський облік готової продукції і незавершеного виробництва. Загальні витрати на виробництво продукції відбиваються у бухгалтерському обліку підприємства наступним проведенням:

{ Дебет рахунку 23 "Виробництво";  
Кредит рахунків 201-209, 66, 65, 13 і т.д.

Непродуктивні витрати списуються з рахунку 23 "Виробництво" на рахунок 94 "Інші операційні витрати" на основі проведення:

{ Дебет рахунку 94 "Інші операційні витрати";  
Кредит рахунку 23 "Виробництво".

Далі з рахунку 23 здійснюється списання витрат на готову продукцію на підставі проведення:

{ Дебет рахунку 26 "Готова продукція";  
Кредит рахунку 23 "Виробництво".

Сума, що залишилася, по дебету рахунку 23 "Виробництво" після вирахування непродуктивних витрат і вартості готової продукції відбиватиме величину незавершеного виробництва, що можна відобразити наступною схемою (див. рис. 1):

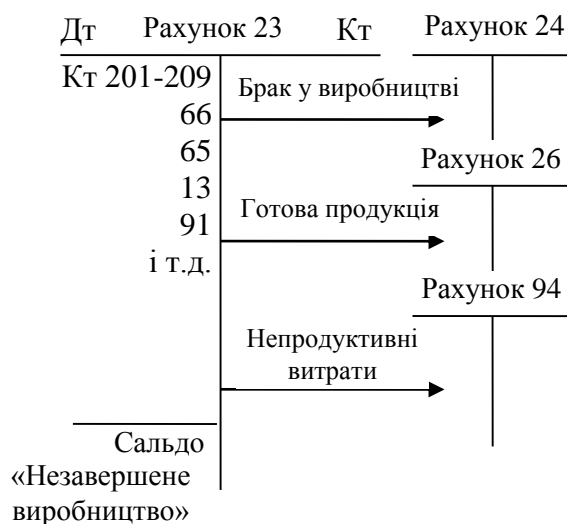


Рисунок 1 – Формування незавершеного виробництва

#### Перелік посилань:

1. Гавриленко В.А. Економічний аналіз діяльності промислових підприємств. Монографія. - Донецьк: ДВНЗ «ДонНТУ», 2009. – 383с.
2. Чумаченко Н.Г. Методы учета и калькулирования себестоимости промышленной продукции. М., 1965. – 123с.
3. Бутинець Ф.Ф., Чижевська Л.В., Герасимчук Н.В. Бухгалтерський управлінський облік: Навч. посібник. – Житомир, 2000. – 448с.
4. Голов С.Ф. Управлінський облік: Підручник. – Вид. 4-те. – К., 2008 – 704 с.